

Paweł Maciak

Ks. Wojciech Szmyd (1874-1938)

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 21/3-4, 235-237

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Oprawa: deski dębowe obciągnięte skórą.
Proweniencja: Liber BMV in Pelplin O. Cister.

309 (167)

96. Lac. XVIII. Papier. 32,5×20. K. 273. Opr. sk.

Memoriale.

Pismo 1 ręki, staranne.

Inicjały kolorowe.

Oprawa: deski dębowe obciągnięte skórą.

Proweniencja: 1) Liber BMV in Pelplin O. Cister.

2) Biblioteka Seminarium Duchownego w Pelplinie, ręką współczesną.

Ks. Roman Nir

KS. WOJCIECH SZMYD (1874—1938)

W wyższych seminariach duchownych, zarówno diecezjalnych jak i zakonnych, w ubiegłym i w początkach obecnego stulecia często bywało tak, że jedna osoba wykładała prawo kanoniczne i teologię moralną. Jeśli nawet w seminarium był kanonista i moralista, pewne traktaty, np. o małżeństwie lub o pokucie, były powierzane wyłącznej trosce kanonisty. W wypadku braku kanonisty wykłady z zakresu prawa kanonicznego prowadził zazwyczaj profesor teologii moralnej. Do tej ostatniej kategorii wykładowców należał także ks. W. Szmyd. Postać ta zasługuje na uwagę jeszcze z jednego względu. Był on bowiem autorem trzech praktycznych podręczników z zakresu kanonistyki, z których korzystały całe rzesze kapłanów.

Ks. W. Szmyd, syn Jana i Anny z domu Piecuch, urodził się 19 kwietnia 1874 r. w Starej Wsi (woj. krośnieńskie) w rodzinie chłopskiej. Sakramentu chrztu udzielił mu w dniu następnym ks. Karol Szeparowicz. Do szkoły powszechnej uczęszczał w rodzinnej miejscowości, cztery klasy gimnazjum ukończył w Sanoku (1886—1890).

28 lipca 1890 r. wstąpił do zakonu Towarzystwa Jezusowego. Dwuletni nowicjat odbył w Starej Wsi pod kierunkiem ks. Jana Rothenburgera (1890—1892). Pierwsze śluby zakonne złożył 10 sierpnia 1892 r. W latach 1892—1894 studiował w Starej Wsi tzw. „humaniora”, następnie retorykę (1894—1895). Studia te miały na celu pogłębienie ogólnego wykształcenia humanistycznego, język łaciński i grecki należały do przedmiotów podstawowych. Studiowano także kulturę i historię klasyczną, literaturę i historię polską oraz języki nowożytne. Filozofię studiował na zakonnym wydziale w Nowym Sączu (1895—1898). Czteroletnie studia teologiczne odbył na zakonnym wydziale w Krakowie (1898—1902). Egzamin z całości filozofii i teologii złożył 21 maja 1902 r. otrzymując równocześnie tym samym stopień doktora z zakresu filozofii i teologii. Dyplomy doktorskie zostały mu wystawione przez Papieski Uniwersytet

Gregoriański w Rzymie 3 stycznia 1923 r. Przez dwa lata oddawał się jeszcze prywatnemu studium teologii moralnej. Najpierw w Krakowie (1902—1903), następnie w Louvain — Belgia — (1907—1908), gdzie spotkał się między innymi ze znanym kanonistą i moralistą ks. Arturem Vermeerschem, współautorem *Epitome iuris canonici*. Świecenia kapłańskie przyjął z rąk biskupa Anatola Nowaka 28 czerwca 1901 r. w Krakowie. W myśl konstytucji zakonu w latach 1903—1904 odbył w Tarnopolu tzw. trzecią probację pod kierunkiem ks. Michała Mycielskiego. Uroczystą profesję zakonną złożył 15 sierpnia 1907 r. w Louvain na ręce ks. Emila Thibaut.

Od 1904 roku zasadniczo aż do śmierci ks. W. Szmyd był profesorem teologii moralnej i pastoralnej na zakonnym wydziale teologicznym w Krakowie (1904—1907, 1908—1914, 1920—1922, 1924—1926), w Gräfenbergu (Lázně Jeseník na Morawach), Dziedzicach i Starej Wsi (1914—1920), wreszcie w Lublinie na „Bobolanum” (1926—1937). Teologię moralną wykładał również w Arcybiskupim Seminarium w Poznaniu (1922—1924) i w seminarium O.O. Kapucynów w Lublinie (1936—1937). W latach 1915—1916, 1917—1918, 1919—1920, czyli w okresie pierwszej wojny światowej, w którym Wydział Teologiczny Towarzystwa Jezusowego kilka razy zmieniał swoją siedzibę, oprócz teologii moralnej wykładał także prawo kanoniczne. Przez wiele lat dla studentów teologii i kapłanów domu zakonnego, w którym przebywał, prowadził praktyczne wykłady dla spowiedników (tzw. „casus conscientiae”). Był ponadto zakonnym cenzorem książek, a przez rok ojcem duchownym Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie (1925—1926). Choroba płuc nie pozwalała mu na szersze prowadzenie działalności duszpasterskiej. Jednak wiele godzin spędzonych w konfesjonale, cierpliwość i wyrozumiałość sprawiły, że był on znany jako spowiednik zarówno w środowisku krakowskim jak i lubelskim. W roku 1937 opuścił Wydział Teologiczny Towarzystwa Jezusowego „Bobolanum” w Lublinie. Ostatni rok życia spędził w rodzinnej Starej Wsi, gdzie był ojcem duchownym w macierzystym domu Sióstr Służebniczek N.M.P. Zmarł 16 maja 1938 r. w Starej Wsi.

Zestawiony poniżej dorobek pisarski ks. W. Szmyda liczy zaledwie kilkanaście pozycji. Trzy z nich sprawiły jednak, że jest to dorobek liczący się i pozwalający w pełni mówić o jego Autorze jako o kanonistcie. Przede wszystkim książkowe pozycje ks. W. Szmyda były pierwszymi w języku polskim podręcznikami, które po wydaniu KPK omawiały szczegółowo kodeksowe normy dotyczące małżeństwa, odpustów i kar kościelnych. Jasność ich stylu i systematyczne ułożenie materiału sprawiły, że przez długi okres czasu były dużą pomocą nie tylko dla studentów teologii w seminariach duchownych ale i dla kapłanów w ich duszpasterskiej pracy. Warto jeszcze odnotować i to, że już w roku wejścia Kodeksu w życie między innymi dzięki ks. W. Szmydowi wyszło łacińsko-polskie wydanie tekstu przepisów KPK dotyczących prawa zakonnego. Pozycja ta była czymś bardzo wartościowym szczególnie

dla żeńskich instytutów zakonnych, które swoje wewnętrzne prawo musiały dostosować do przepisów kodeksowych.

Bibliografia ks. W. Szmyda

1. Rec.: Dominicus M. Prümmer, *Manuale theologiae moralis sec. principia s. Thomae Aqu. in usum scholarum*, Friburgii Br. 1915, tom 1—3. — Przegł. Powsz. 129 (1916) 280—285.
2. *Prawo zakonne. Przepisy Kodeksu Prawa Kanonicznego*, tłum. ks. Jan Roth SJ i ks. Wojciech Szmyd SJ, Kraków 1918, Wydawnictwo Towarzystwa Jezusowego 16° ss. 172+III.
3. *Visitatio canonica*, Cracoviae 1920, Curia Ep. Cr. fol. ss. 10.
4. *Zarys prawa małżeńskiego*, Kraków 1920, Kuria Biskupia 8° ss. 19.
5. *Na czas jubileuszu w Rzymie*, Nasze Wiadomości 7 (1923—1925) 258—261.
6. *Prawna forma, jakiej się wymaga do ważnego zawarcia małżeństwa*, Wiadomości Pasterskie (dodatek do Miesięcznika Katolickiego) 2 (1925) nr 11 1—3.
7. *Kiedy małżeństwo można ważnie zawrzeć wobec dwóch świadków zwykłych*, Wiadomości Pasterskie 3 (1926) nr 7 2—3.
8. *Władza dyspensowania od przeszkód małżeńskich*, Wiadomości Pasterskie 3 (1926) nr 12 1—3.
9. *Praktyczny podręcznik prawa małżeńskiego*, Kraków 1929, Wydawnictwo Księży Jezuitów 16° ss. 252+II.
Rec.: Ks. Jan Korzonkiewicz, Głos Narodu 36 (1929) nr 41 3; X. A. P., Gazeta Kościelna 36 (1929) 80—81; Wiad. Diec. Lubelskie 11 (1929) 127; Ks. Jan Urban, Przegł. Powsz. 181 (1929) 383—384; Ks. Stefan Biskupski, Aten. Kapł. 25 (1930) 295—296.
10. *Kary kościelne*, Kraków 1929, Wydawnictwo Księży Jezuitów 16° ss. 190+II.
Rec.: X. A. P., Gazeta Kościelna 36 (1929) 378.
11. *Odpusty*, Kraków 1930, Wydawnictwo Księży Jezuitów 16° ss. 357.
Rec.: E. Chomrański, Przegł. Powsz. 188 (1930) 366; X. A. P., Gazeta Kościelna 37 (1930) 506.
12. *Odpust*, Głosy Katolickie 370 (1931) ss. 32.
(W Archiwum Południowej Prowincji Towarzystwa Jezusowego w Krakowie znajduje się liczący 646 stron maszynopis wykładów z teologii moralnej).

Paweł Maciak SJ

KS. EUGENIUSZ WŁADYSŁAW CHOMRAŃSKI (1886—1958)

W bardzo licznym gronie uczniów zarówno świeckich jak i duchownych ks. E. Chomrański znany jest bardziej jako filozof-etyk. Natomiast znacznie mniej wiadomo o nim jako o kanonistce. Pomijając wykształcenie prawnicze, które otrzymał, także znaczna część jego dzia-